

Zenon Guldon

"Materiały na sesję naukową z okazji 50-lecia Archiwum Państwowego w Radomiu", Radom 1971 : [recenzja]

Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego 9, 627-628

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**MATERIAŁY NA SESJĘ NAUKOWĄ
Z OKAZJI 50-LECIA ARCHIWUM
PAŃSTWOWEGO W RADOMIU**, Woje-
wódzkie Archiwum Państwowe w Kiel-
cach. Oddział w Radomiu, Radom 1971,
ss. 202+IX.

Omawiane wydawnictwo zawiera teksty referatów, wygłoszonych na sesji zorganizowanej z okazji pięćdziesięciolecia istnienia Archiwum Państwowego w Radomiu, najstarszej placówki państwowej służby archiwalnej na terenie województwa kieleckiego. Warto dodać, że w 1973 r. podobną rocznicę obchodziło Archiwum Państwowe w Kielcach.

Wydawnictwo składa się z dwóch części. Pierwsza informuje o dziejach i roli archiwum. Artykuły E. Bajek i J. Orzechowskiego (*Archiwum w XIX i początkach XX wieku*) oraz H. Kisiel [*Archiwum Państwowe w Radomiu (1921—1971) w 50-lecie powstania*] omawiają organizację archiwum, narastanie, opracowanie i udostępnianie zasobu archiwalnego oraz pracę personelu tej instytucji. W kolejnym artykule J. Boniecki przedstawia wyniki przeprowadzonych w Radomiu badań ankietowych, których celem było wysondowanie opinii społeczeństwa na temat roli archiwum. M. Wilczyńska z kolei przedstawia rolę archiwum w rozwijaniu wiedzy o historii regionu. W sumie wymienione

artykuły pozwalają poznać przeszłość archiwum i jego funkcję.

Historyk odczuwa tu jednak pewien niedosyt. Brak mianowicie materiałów, charakteryzujących szczegółowiej zasób archiwalny i jego przydatność do badań naukowych. Powielony informator z 1954 r.¹ zawiera w znacznej części nieaktualne już dane. Wartościowe, choć z konieczności zbyt ogólnikowe, jest zestawienie zespołów przechowywanych w archiwum radomskim². Na uwagę zasługują prace omawiające zawartość zespołów³, materiały dotyczące poszczególnych zagadnień⁴ czy też okresów histo-

¹ A. Artymiak, A. Makowska, S. Mazur „Archiwalny Biuletyn Informacyjny. Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Kielcach”, Warszawa 1954.

² *Katalog inwentarzy archiwalnych*, Warszawa 1971.

³ H. Kisiel *Akta Zarządu Dóbr Państwowych w Radomiu*, „Archeion”, t. XXXVI, 1962, s. 87—101.

⁴ *Informator o zespołach archiwalnych zawierających materiały do historii przemysłu w latach 1815—1945*, pod red. I. Pietrzak-Pawłowskiej, Warszawa 1967; *Komunistyczna Partia Polski. Informator o materiałach archiwalnych z lat 1918—1939, przechowywanych w archiwach polskich*, Warszawa 1970; S. Kowalczyk *Zróżdka archiwalne do dziejów ruchu ludowego w Kielecczyźnie w latach 1864—1939 w archiwach województwa kieleckiego*, (w:) *Z dziejów ruchu ludowego na Kielecczyźnie*, Warszawa 1970, s. 279—307; J. Pazdur *Materiały archiwalne do historii górnictwa i hutnictwa w zbiorach Wojewódzkiego Archiwum Państwowego*

rycznych⁵. Szczególnie cenny jest opublikowany katalog planów miast⁶. W sumie jednak dotychczasowa informacja jest niepełna i rozproszona. Najpilniejszym więc postulatem jest publikacja prac dotyczących najcenniejszych dla badań naukowych zespołów archiwalnych oraz przygotowanie przewodnika, zawierającego charakterystykę zasobu archiwalnego archiwów województwa kieleckiego.

Druga część wydawnictwa zawiera 6 artykułów, poświęconych problematyce wielkiej własności ziemskiej w Królestwie Polskim. Chodzi tu o prace Z. Stankiewicza (*Likwidacja publicznej własności ziemskiej w Polsce środkowej*), K. Groniowskiego (*Sprawa likwidacji folwarków w dobrach prywatnych*), J. Śmiałowskiego (*Uwagi w sprawie rozwoju kapitalizmu w rolnictwie Królestwa Polskiego 1815—1864*), R. Bendera (*Sprawa dóbr kościelnych i instytucyjnych w Królestwie Polskim w XIX wieku*), J. Kukulskiego (*Z badań nad własnością donacyjną w Królestwie Polskim*) i Z. Małeckiego (*Niektóre przesłanki o charakterze kapitalistycznym w własności ziemskiej w powiecie miechowskim w latach 1815—1864*). Redakcja uzasadnia zamieszczenie tych prac w omawianym wydawnictwie faktem przechowywania w archiwum radomskim wielu źródeł do tej problematyki, przede wszystkim akt

Zarządu Dóbr Państwowych. Niektóre z tych prac wcale lub w niewielkim jedynie stopniu oparte są na zasobie archiwum radomskiego. Stąd też, nie negując znacznej wartości niektórych artykułów, ich zamieszczenie w omawianym wydawnictwie wydaje się nieuzasadnione. Publikacja ze względu na swój charakter winna bowiem zawierać więcej informacji o dziejach samego archiwum i jego zasobie.

Zenon Guldon

„MATERIAŁY Z POSIEDZEŃ TOWARZYSTWA MIŁOŚNIKÓW OSTROWCA”, Ostrowiec 1971, ss. 32.

Zasługuje na uznanie inicjatywa lokalnych działaczy, którzy podjęli się ambitnego zadania prowadzenia własnych poszukiwań badawczych i popularyzacji ich wyników.

Na treść zeszytu składają się dwa artykuły Stanisława Jezewskiego: *Zarys historii miasta Ostrowca Świętokrzyskiego do początku XX wieku* (s. 3—24) oraz *Dzieje Denkowa* (s. 25—32). Ze względu na brak materiałów źródłowych autor nie był w stanie dać pełnego zarysu dziejów obu miast. Wydaje się jednak, że należało w pełni wykorzystać opisy historyczno-statystyczne Ostrowca z lat 1820¹ i 1860² oraz Denkowa z 1860 r.³. Cenne informacje podaje również zawarta 6 czerwca 1805 r. ugoda między ks. Józefem Czartoryskim a mieszczanami ostrowieckimi, regulująca uprawnienia i obowiązki obu stron.⁴ Wiele nowego mate-

w Kielcach i Radomiu, „Studia do Dziejów Górnicztwa i Hutnictwa”, t. I, Wrocław 1957, s. 498—504; W. Prawdzik *Materiały archiwalne do Radomskiej Inspekcji Fabrycznej w Archiwum Państwowym w Radomiu*, „Archeion”, t. XXI, 1952, s. 140—144.

⁵ H. Kisiel, J. Boniecki, J. Orzechowski, M. Wilczyńska *Zróżdła do dziejów PRL w Archiwum Państwowym w Radomiu*, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego”, t. VII, 1970, z. 1—2, s. 69—92; *Materiały archiwalne do historii XX-lecia Polski Ludowej*, Warszawa 1965; W. Prawdzik *Zróżdła archiwalne dotyczące rewolucji 1905—1907 roku w Archiwum Państwowym w Radomiu*, „Archeion”, t. XXVI, 1956, s. 73—83.

⁶ S. Trawkowski *Katalog planów miast w zbiorach Archiwum Państwowego w Radomiu*, Warszawa 1957.

¹ Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych (KRSW), sygn. 2164, oraz Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Kielcach. Oddział Terenowy w Radomiu, Rząd Gubernialny Radomski (RGR), sygn. 2540.

² RGR, sygn. 2130 a (dawniej 1060), f. 362—367.

³ Ibid., f. 316—323.

⁴ KRSW, sygn. 2165 c, f. 334—338v.